

ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΕΓΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΟΝ ΠΝΕΥΜΟΝΑ

Πέθανε στο Λονδίνο ο Βασίλης Τσιτσάνης

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Με βαθιά θλίψη δέχθηκε η πολιτική και η καλλιτεχνική ηγεσία του τόπου την είδηση του θανάτου του μεγάλου συνθέτη του λαϊκού μας τραγουδιού Βασίλη Τσιτσάνη. Ο Τσιτσάνης πέθανε χθές, σε ηλικία 66 ετών στο Λονδίνο, όπου είχε μεταβεί πριν από λίγες μέρες για εγχείρηση στον πνεύμονα.

Μόλις γνωστοποιήθηκε ο θάνατος, ο πρωθυπουργός κ. Α. Παπανδρέου, ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ. Ευάγγ. Αδεράφ και άλλοι πολιτικοί αρχηγοί εξέφρασαν με δηλώσεις τη θλίψη τους.

Η αναγγελία του θανάτου του Βασίλη Τσιτσάνη από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επισκίασε μία άλλη εξ ίσου δυσάρεστη είδηση.

Η συμφωνική μουσική και το καλό ελαφρό τραγούδι, έχασαν έναν πολύ αξιόλογο συνθέτη. Τόν Κώστα Γιαννίδη, ή Γιάκη Κωνσταντινίδη, που υπηρέτησε για πολλά χρόνια με επιτυχία την ελληνική μουσική δημιουργία και άφησε σημαντικό έργο πίσω του.

ΟΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Για το θάνατο του Βασίλη Τσιτσάνη ο πρωθυπουργός κ. Α. Παπανδρέου έκανε την ακόλουθη δήλωση:

«Εκφράζω την βαθύτατη λύπη μου για το θάνατο του μεγάλου εκφραστή του λαϊκού μας τραγουδιού Βασίλη Τσιτσάνη. Η καλλιτεχνική του πορεία σημάδεψε για

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 2η ΣΕΛ.

19-1-1984

Ο ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

πολλά χρόνια την πολιτιστική μας ιστορία και τη ζωή μας.

Ο Βασίλης Τσιτσάνης θα δρίσκεται όμως, πάντα ανάμεσά μας με την ανεπανάληπτη φωνή του και τα τραγούδια του, που αγγίζουν την ψυχή κάθε Έλληνα.

Για το ίδιο γεγονός, από τη «Ν.Δ.» εκδόθηκε η ακόλουθη ανακοίνωση:

«Η "Ν.Δ." εκφράζει τη βαθύτατη θλίψη της για την απώλεια του Βασίλη Τσιτσάνη, ενός από τους πιο αντιπροσωπευτικούς εκφραστές του λαϊκού μας τραγουδιού.

»Ο Βασίλης Τσιτσάνης με τα τραγούδια του, μίλησε στην ψυχή του απλού Έλληνα και παραστάθηκε στους πόθους, τους καύμους και τις αγωνίες του.

»Η απώλεια του μεγάλου λαϊκού μας δάδου, αφήνει ένα μεγάλο κενό στο χώρο της λαϊκής μουσικής».

Δηλώσεις επίσης έκαναν εκ μέρους του ΚΚΕ και του ΚΚΕ-εσ. αντίστοιχα, οι κ. Χ. Φλωράκης και Γ. Μπανιάς.

(Εκτενέστερο ρεπορτάζ ακολουθεί στην καλλιτεχνική σελίδα).

19-1-1984

ΠΕΘΑΝΕ ΧΘΕΣ ΣΕ ΗΛΙΚΙΑ 66 ΧΡΟΝΩΝ, ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

Ο Τσιτσάνης, ο βάρδος του λαϊκού τραγουδιού

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΟΥ

Μία μορφή λαϊκού μας τραγουδιού, πατριάρχης του ρεμπέτικου και τελευταίος μεγάλος δημιουργός του είδους, ο Βασίλης Τσιτσάνης πέθανε χθές σε ηλικία 66 ετών στην αγγλική πρωτεύουσα. Είχε μεταβεί εκεί πούιν λίγες μέρες για να υποστεί εγχείρηση στον πνεύμονα. Η κατάσταση του μετά την εγχείρηση παρουσίασε στασιμότητα και χθές το απόγευμα έφηκε επιπλοκή. Λίγα μετά το απόγευμα στις 4.00 περίπου ώρα Ελλάδος ο βάρδος του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού άφησε την τελευταία του πνοή, πέρασε στην ιστορία.

Δεν θα ήταν υπερβολή αν λέγαμε ότι ο Βασίλης Τσιτσάνης ήταν ένας «Ζωγράφος βαλάνου του καιρού του». Αν αυτόν έκρινε το φαινόμενο που λέγεται «Ελληνικό τραγούδι» το κυρίαρχο μέτρο έκφρασης ενός ολόκληρου λαού, ένα κίνημα «εθνικών διαστάσεων», που μέσα του βρήκε την έκφρασή του και ο τελευταίος κάτοικος αυτού του τόπου. Δεν είναι τυχαίο ότι οι δύο κορυφαίοι συνθέτες της μεταπολεμικής Ελλάδας — και όχι μόνο αυτοί δίδασκαν — ο Μάνος Χατζιδάκις και ο Μίκης Θεοδωράκης επιδιδάσκονταν από τον Τσιτσάνη σε υψηλό βαθμό, εύλασαν γι' αυτόν μία από τις πιο ακριβείς δίκες της «μουσικής τους αρχής», δεν έπασαν ποτέ να τον τιμούν και να του αναγνωρίζουν ότι σημαντική τους ιδιότητα — Μέλος πρώην λίγο καιρού ο Θεοδωράκης του σφαιρικής συνανάλια — την είχαμε και από την ηλικία του — ήταν ένας ολόκληρος κόσμος από νέους, κυρίως ανθρώπους απειρώσε στον Βασίλη.

Αν ο Μάνος, από την πλευρά του δεν έπασε να παίρνει στα γένη του τις μελωδίες του θαλάσσιου και με ευλακή προσέγγιση από ύψος του, να δημιουργεί «Παλατιές μέσα από τη μελέτη γη», «Εν-η λαϊκή» (Ζωγράφος, «Ελπίδα» Απρίλη του '45), «Αντιμουσική» και «Πόρτες» ... Μελωδίες που έκαναν σφαιρική την ευαφή της μες και που, όπως είναι το ίδιο ζήτημα, όσα ήταν και τα πολλά χρόνια. Γραφίζονται παρτίτις σημαντικές ενός νέου και ενός χρόνου δικού μας ...

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ...

Ο Βασίλης Τσιτσάνης γεννήθηκε το 1918 στα Τρίκαλα της Θεσσαλίας και από πολύ μικρός ένοιωσε τη μαγεία της μουσικής. Μαθήτης Γυμνασίου έγραψε τα πρώτα διόδια σε «φολκλор» (όσον και με τη βοήθεια δασκάλου. Λίγα αργότερα όμως έκανε την απόφαση να αρνηθεί τον σπουδαστή προς τα μουσικά που παρέμεινε το μουσικό του όπλο για όλη του τη ζωή.

Το 1936 βρέ εγκαταστάθηκε στην Αθήνα με σκοπό να γραφτεί στο Πανεπιστήμιο και να σπουδάσει Νομικά. Στόχος όμως βρέ εγκαταλείπει όλα του τα δικηγорικά σχέδια και βρέ ασκείται στο τραγούδι και συγκεκριμένα στο σύνθετο. Από το 1937 και μετά θ' αρχίσει η μεγάλη πορεία του. Αρχίζοντας ταπεινά οι προγράμματα και οι ευκαιρίες στο κέντρο μέσας ο ένας κοινωνικά κλίμα που δεν είναι ακόμη έτοιμο να δεχθεί το νέο τραγούδι, το ρεμπέτικο, που κινείται αποκλειστικά στα περιθωριακά σημεία των πόλεων και που παρουσιάζεται ως «όχι την επίσημη Ελλάδα. Ο Τσιτσάνης, βέβαια, δεν εκφράζει το πιο «βαρύ» ύψος του ρεμπέτικου κόσμου, είναι ένας τραγουδοποιός που δεχεται ποικίλες επιδράσεις, που θέλει να επικοινωνήσει με το ευρύτερο ελληνικό κοινό που θέλει να δημιουργήσει ένα σύγχρονο ελληνικό τραγούδι για όλους, με βρωμέτητα, αυθεντικότητα και αυθεντικότητα, μακριά από τα «λαφρά» κλύματα του καιρού που μιλούν για «Ελλάδα σάς αγαπώ» και «Ενέ το πάρετε το κορίτσι, μόν το παθεύει» κλπ. Οι ρίζες του Τσιτσάνη βρίσκονται στην Ασιατική, στο Βαλκανικό, στη δημοτική παράδοση, δημιουργούν τον ήρωα στέφανο, μελωδίες επιδράσεις και οι στίχοι του, μετά τον Πόλεμο που η εργασία του άρχισε να εξελίσσεται ταχύνεται, μιλούσαν για τον έρωτα μ' έναν τόπο άφροδο, παθιασμένο και ελεγεακό. Λοιμότητα, ίσως, κου-

Τα τραγούδια του Τσιτσάνη έχουν ταυτιστεί με τις μέρες και τους καιρούς του λαού μας.

δαίνασε μέσα του μία ελληνική-τητα που γι' αυτό την αναγνωρίσει η γενιά του θα έπρεπε να παράσταν ακόμη μερικά χρόνια.

Μετά τον πόλεμο, λοιπόν, εξαπλώνεται και κυριαρχεί το νέο λαϊκό τραγούδι. Και ο Τσιτσάνης μαζί με τον Βαυβανόδη και τον Παπαϊωάννου, είναι οι τρεις πιο δημοφιλείς εκφραστές του. Τα τραγούδια τους γίνονται επανέλαβες επιτυχίες, μαζί τους εμφανίζονται στο προσκήνιο και πολλοί άλλοι σημαντικοί συνθέτες και τραγουδιστές. Ο Τσιτσάνης δημιουργεί ένα ακόμη ξεχωριστό κεφάλαιο με τη μεγάλη του κορυφαία Μαρίνα Νίκου, γράφει τραγούδια συνεχώς χωρίς σταματημό, όπου και αν βρίσκεται και το κυριότερο όλα είναι, είναι κι ένα. Αναφέρουμε μερικά από τα πιο γνωστά και κορυφαία του:

«Συννεφιασμένη Κυριακή», «Αχ-χόρρα», «Μπαλάντα ταβερνιά», «Όταν συμβεί στα περίερα, γιατί με έζησανε ποιά», «Πόρτες της δρομής οι στέφες», «Ελά πάω ρεϊ στην Ασπασία», «Ακρογιαλές», «Δελφίν», «Πάλας», το «σκακί μου», «Ελά μου Άη Νικόλα», «Στο Τσίρκο» στη «Μπαρμπαρούσα», «Τι σήκω, τι αμύρο, τι τώρος», «Ποιά καρδιά δεν θα ραγίσει», «Ο τρευματίας», «Ελά, κορυφαίες», «Εύχες μαγικές», «Ενν' απελπίζεσαι», «Ελάρας», «Ο μαχαλίσματος», «Ελά σκακί μου», «Ομορφ Θεσσαλονίκη», «Είμαστε λεβέντες», «Στημωμένοι και βραβάν», «Αχόρρα», «Παίξε Χαλάρω το μπαλάντο», «Αλκοκρατούν τα δυνά», «Πόρτες, σε λάβη», «Τι σε μέλει κόρη κι αν ποιά», «Τις ζωές τη στέφας», «Ελά λυγιά, υπομνή», «Χωρίς σε ένα δελφίν», «Έτσι άρχισε η δοξαριτική εποχή του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού που το 1950 πήρε οριστική έντονη χαρακτηρισμό με το Μίκη και το Μάκο για ν' ακολουθήσει μετά και η γενιά του '60, με τα βέλτε-τα των κατοπιών τραγουδο-ποιών που όλοι τους σπάνω χρό-στές ένα ποσοστό της έμπνευ-σής τους στο Βασίλη Τσιτσάνη.

● Μίκης, σπρά χθές, αν είχε γνωθεί τίποτα σχετικά με την κεία του Βασίλη Τσιτσάνη.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Γι' τον θάνατο του Βασίλη Τσιτσάνη η υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών κ. Μαρίνα Μερκούρη, έκανε τις ακόλουθες δηλώσεις: «Πόρτες ο πιο μεγάλος προστάτης της λαϊκής μουσικής και μεγάλος λαϊκός ποιητής που μιλούσε στην καρδιά του λαού. Από τον Τσιτσάνη και βρέ τους άλλους λαϊκούς καλλιτέχνες ξεκίνησε το λαϊκό τραγούδι. Οι καλύτεροι διάδοχά του σ' αυτόν. Η τον σύμβολο ποιητή και μουσικού. Γι' αυτό ο λαός κλαίει για το χα-

μό του. Ήμουν συνδεδεμένη με το μεγάλο καλλιτέχνη από τα πρώτα έμματα μου στην τέχνη. Ήταν μία χαρακτηριστική προσωπικότητα, με μεγάλο ταλέντο και αυθορμητισμό. Ήταν ο ποιητής του λαού και της μουσικής. Ο Σπύρος Νικολαΐδης έγραψε την Ελλάδα με τον Τσιτσάνη. Είναι συννεφιασμένη η μέρα, σαν την Συννεφιασμένη Κυριακή. Θέλω υπάρχει συννεφιά για πολύ καιρό στις καρδιές των ανθρώπων που συνδέθηκαν με τον μεγάλο καλλιτέχνη. Προσωπικά ναυάκι μεγάλη συγκίνηση και συντριβή για τον καλλιτέχνη που σφείκε ένα μεγάλο και δυσσας-πλόστο κενό στο λαϊκό μας τραγούδι. Η πορεία του υπέρθε ανεκτίμητη γι' αυτό και αγαπήθηκε τόσο από το λαό.

Ο Μίκης Θεοδωράκης είπε για τον Βασ. Τσιτσάνη: «Ήταν ο μεγαλύτερος δημιουργός λαϊκών τραγουδιών στη χώρα μας, τα τραγούδια του ταυτίστηκαν με την ψυχή, τις μέρες και τις λαχτάρες του λαού μας. Έγιναν μία από τις κύριες εκφράσεις της σύγχρονης καλλιτεχνικής του μεγαλοφύας. Χωρίς τον Τσιτσάνη η σημερινή Ελλάδα θα ήταν διαφορετική, θα ήταν σκουρότερη. Τώρα που τον χάσαμε για πάντα, η αλήθεια αυτή θα γίνεται κάθε μέρα και περισσότερο αληθή. Σε εποχή συγχύσεων, παρακρούσεων, παραμορφώσεων και υπεκφυγμάτων, το Τραγούδι του Τσιτσάνη βρέ μας δίνει το μέτρο, το φως, την ευγένεια και το ήθος της μεγάλης φωνής του λαού μας. Το τραγούδι του Τσιτσάνη είναι η Ελλάδα και όσο θα υπάρχουν Έλληνες, ο Τσιτσάνης θα ζει μαζί τους.

Ο Δ. Σαββόπουλος είπε: «Το λαϊκό τραγούδι, αυτή η καλή μοίρα του έθνικού μας δια, χάνει σίγουρα τον πιο σημαντικόν του βάρδο. Χάσαμε έναν ασπτή που δεν σταμάτησε ποτέ, που τραγουδούσε ως θάνατο. Δεν θα ξεπαταίει, δεν θα είναι εκεί ο ίδιος όταν εμείς θα χορεύουμε και θα τραγουδάμε πάνω στις δίκες του σκάλες. Νιώθω ότι στο πόδαση τον αποκτίσαμε τώρα έναν προ-σβατή ανήμω, στο λαϊκό μας τραγούδι και το δια.

«Έρευνα και ιστορική διάθεση»

«Έρευνα και ιστορική διάθεση» είναι το θέμα της σφαιρικής ομιλίας (7 μ.μ.) του Σπύρου Α-σπράνα, που βρέ σπύ στην Έντευ-κτική «Η Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γε-νικής Παίδειας (Σίνα 46).

Η ομιλία γίνεται από πλάσμα, του κύλου εκδηλώσεων για την Ιστορία.

19/1/1984

ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ, ΕΝΑΣ ΛΑΪΚΟΣ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ !

Πολύ μακριά πέρα αυτή τη φορά τον Βασίλη Τσιτσάνη, «το Βασίλειο» που αποτέλεσε μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του κι έδεξε πια, από 72 του χρόνια, ότι μόνο υπομονή να

κοποτά λόνια των τραγουδιών του κι έδινε ανεπαύληση αισθητική αξία στον ήχο του μπαγιάτικου και του μπαζουκικού του. Δεν ξέρα όμως ποιος θα σταθούν στο «αύτι» του μεγάλου αν-

Συνεπώς στη δουλειά του, καλός για τους συνδίδους του και στεγανός για τους «ίαν» που έπαιναν στο δύσκολο δρόμο του λαϊκού τραγουδιού ήταν ο Βασίλης Τσιτσάνης όπως δείχνει και η πρόσφατη αυτή φωτογραφία του

τραγουδιστή κάθε δρόμου αλλά και, πια, το ταλέντο του συνθέτη ήταν ακόμα ανεξάντλητα και ζωντανά. Πολλοί θα γράψουν τις μέρες αυτές για τον εκφραστή των νεοελληνικών κομμάτων, για τη γνησιότητα και το ταλέντο του, για την ποιητική φλέβα που προφορούσε αβέ-

του δασκάλου, που το έδινε μόνον κεραική θερμότητα όταν βαδίζοντας στο πάτωμα με ός θέλει φωτισμούς τους μουσικούς και τους τραγουδιστές που καθόταν στην πρώτη γραμμή, η επωνυμία της λαϊκής ορχήστρας. Ένα αυτιά που ήταν σε τέλει-τα ο γάλλος και «αυτά» Ζωρζέ

Ο Τσιτσάνης έπαιζε πάντα σε «δελταίνια, μετληκή στάση» όπως θα έλεγε ο φίλος του Γιάννης Τσαρούχης. Βυθισμένος σε μια θρησκευτική ουσουγκενήρωση. Το τραγούδι που είχε συνσπρώφως. Αποδείξει ότι καθε «δασκευή» και «νεοελληνισμός» το φρούτζε και το φρούτζε ρεμπέτικου αποδιδανόντας πως άλλη είναι — κι απ' άλλου ξεκινάει — η μελογραφία κι άλλος ο λαϊκός πόνος. Παλλάς φορές τραγουδούσε κατά ένα τρόπο παρόμοιο Κουνικινός ελάχιστο το καλοσχεδιασμένο του στόμα που, κάτω από το ξανό μουστάκι του τσιτίνε, ιδιαίτερα όταν ήταν νεώτερος, κάτι από τη σπαρταρική έκφραση ενός θυζαν-που Αντίου. Κι όλα τα μπρά, α-λη η σίσση του ρεβουο περι-ριζόταν στο μακρύ του χέρι, που είχαν κι αυτά δική τους ευγένεια και ψυχή. Καλλίτερος με υψηλή γραμμή κι άνθρωπος που ζούσε σε χαμηλό τόνο. Ο Τσιτσάνης ήταν υπόδειγμα ευφυ-της «επικρατίας» ίσως και μο-ναδικό φαινόμενο «δωδου» που παρειμένε αντι + στο. Θυμίζω τις πρόσφατες τηλεοπτικές εμφάνισές του. Τη συνήθεια από νταμπρά της Κοκκινιάς, τη τη-λεοπτικό φίλμ «Τσιτσάνης 40 χρόνων» που είδαμε στην ΕΡΤ — 1 μετά την αναγγελία του θανάτου του προχθές το βράδυ. Πάντα ένα δάκρυ θόλωνε τη μο-νά του όταν θυμόταν παλιούς συντρόφους όπως τον Παπαϊωάννου και τη Μαρίκα Νίνου. Πάντο έσκυβε με σεμνότητα το κεφάλι όταν οι «έντεχνοι» συν-θέτες έλεγαν κάτι γι' αυτόν. Αν και ήξερε πόσα πολλά οφείλον απή μουσική του. «Άνθρωπος που είδαμε την έννοια του αυ-θεντικού στη λέξη «λαϊκός», πράγματι, εκεί που πάει, θα γί-νει όπως παρατήρησε ο Σεβδό-πουλος: «ο ποιητής, ανήκεσε στο λαϊκό τραγούδι μας και στο Θεό».

20/1/1984

Αύριο μεσημέρι η κηδεία τού Βασίλη Τσιτσάνη

Η κηδεία του Βασίλη Τσιτσάνη θα γίνει, δημοσία δαπάνη, αύριο Σάββατο, στις 2 το μεσημέρι, από τη Μητρόπολη. Η ταφή θα γίνει στο Α' Νεκροταφείο.

Η σορός του Έλληνα συνθέτη θα διακομισθεί από το Λονδίνο στην Αθήνα, σήμερα, με τη με-σημβρινή πτήση της Ολυμπιακής. Εξάλλου, τη θαυμάσια θλίψη τους για το θάνατο του Βασίλη Τσιτσάνη εκφράζουν με τηλεγρα-φήματά τους το ΕΚΟΜΜΑ Φιλελευθέ-ρων, η Ε' Έκθεση Μουσικοσυνθετών Στιχουργών Ελλάδας στην οποία ο Βασίλης Τσιτσάνης ήταν επίτι-μος πρόεδρος και το «Σωματείο Ελλήνων Στιχουργών».

20/1/1984

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τό Διοικητικό Συμβούλιο τής Ελληνικής Ομοσπονδίας Φωτογραφικής Βιομηχανίας, συνήλθε σήμερα, έκτακτα, ύστερα από τό θλιβερό άγγελμα του θανάτου του μεγάλου λαϊκού μας συνθέτη

ΒΑΣΙΛΗ ΤΣΙΤΣΑΝΗ

πού η προσφορά του υπήρξε πολύτιμη, τόσο στην Ελληνική Διοσκαγραφία, όσο και στην πολιτιστική εξέλιξη του τόπου μας και αποφάσισε ορόφωνα:

1. Νά παραστεί σύσσωμο στην κηδεία του.
2. Νά καταθέσει στέφανο στη σοφό του.
3. Νά συλλυπηθεί τούς οικείους του.
4. Νά διαθέσει ποσό 100.000 δραχ. για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Γιά τό Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Ο Γ. Γραμματέας

ΜΑΚΗΣ ΜΑΤΣΙΑΣ

ΔΗΜ. ΓΑΙΤΑΝΑΚΗΣ

21/1/1984

Μέ τραγούδια του
κηδεύθηκε χδές
ο Βασίλης Τσιτσάνης

ΜΙΚΡΟΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΠΗΛΕΙΑ

Μέσα σέ μιά ατμόσφαιρα γεμάτη συγκίνηση, αλλά και ένταση λόγω τής πολυκασμίας —περίπου 20.000 άτομα είχαν γεμίσει ασφυκτικά τούς χώρους του Α' Νεκροταφείου— έγινε χδές τό μεσημέρι η κηδεία του μεγάλου εκφραστή τής λαϊκής μας τέχνης Βασίλη Τσιτσάνη.

Κάτω από έναν ηλιόλουστο, κάθε άλλο παρά συννεφιασμένο, ουρανό, συγγενείς, φίλοι, θαυμαστές, ανώνυμο πλήθος πού τόν τραγούδησε και τόν αγάπησε, αποχαιρέτησε τόν συνθέτη πού άγγιξε τήν καρδιά ολόκληρης τής μεταπολεμικής Ελλάδας.

Παλαιότεροι και νεώτεροι συνάδελφοι, τραγουδιστές, καλλιτέχνες, εκπρόσωποι του πνευματικού κόσμου, πολιτικοί, συγκεντρώθηκαν στον τελευταίο χαιρετισμό πού κορυφώθηκε μέ τό ρεφραίν τής «Συννεφιασμένης Κυριακής» πού ο Μίκης Θεοδωράκης τραγούδησε μέσα στην εκκλησία, αφού αποχαιρέτησε τό μεγάλο δάσκαλο όλων μας...

Βέβαια μέσα σέ μιά τέτοια ατμόσφαιρα δέν έλειψαν τά μικροεπεισόδια. Η αστυνομία είχε αποκλείσει τόν κόσμο στην είσοδο του νεκροταφείου —αφού ήταν γεμάτος ο χώρος μπροστά στην εκκλησία— ακουγόντουσαν φωνές του τύπου «νά μπούμε μέσα» κλπ., ενώ, όπως γίνεται σ' αυτές τίς περιπτώσεις, τό γεγονός, απέκτησε και μιά «κοσμική» διάσταση, μέ τούς φωτορεπόρτερς νά κυνηγούν τούς γνωστούς «εστέρ» και τούς διάφορους περίεργους νά προσπαθούν νά τούς αναγκώρουν πίσω από τά μαύρα γυαλιά τους.

Επίσης, δέν έλειψε η πολιτικολογία από τή μεριά του υπουργού Εργασίας κ. Ε. Γιαννιόπουλου, ο οποίος αποχαιρέτησε τό νεκρό ως εκπρόσωπος τής κυβερνήσεως και παλιός του φίλος και δέν απέφυγε νά τόν συνδέσει μέ τήν εσσοσιαλιστική αλλαγή...Τίποτα όμως δέν ήταν σέ θέση νά μειώσει τή σημασία ενός τέτοιου αποχαιρετισμού...

Στήν κηδεία παρέστησαν ο πρόεδρος τής κυβερνήσεως και η κυρία

Α. Παπαυδρέου, ο πρόεδρος τής Βουλής κ. Γ. Αλευράς, ο πρόεδρος τής ΕΔΑ κ. Νλ. Ηλίου, ο γ. γραμματέας του ΚΚΕ κ. Χασ. Φλωράκης, ο γραμματέας του ΚΚΕ εσ. κ. Μπανιάς, ο δήμαρχος Αθηναίων κ. Μπέης, ο κ. Ιω. Ζιγής, αρκετοί υπουργοί, δοκλευτές και φυσικά αστυνομικοί χώρου (Σαβδόπουλος, Μαρκόπουλος, Νταλάρας, Αλεξίου, Μητσιάς, Μπέλλου, Μοσχολίου κ.ά.) καθώς και ο Γ. Τσαρούχης, ο Μ. Κατράκης κ.ά.

Αποχαιρετώντας τό Βασίλη Τσιτσάνη, η υπουργός Πολιτισμού κ. Μ. Μερκούρη είπε ότι τό έργο του είχε ήδη περάσει στην αθανασία πριν ο ίδιος αφήσει αυτόν τόν κόσμο. Είπε ότι θά ιδρυθεί εμουσείο Τσιτσάνη στά Τρίκαλα, όπου θά συγκεντρωθεί ό,τι υλικό έχει σχέση μέ τόν συνθέτη κι ακόμη θά προκηρυχθεί πανελλήνιος διαγωνισμός μέ θέμα τό έργο του.

Ο Μ. Θεοδωράκης μίλησε για τό λυτρωτικό τόνο των τραγουδιών του Τσιτσάνη για τό πώς εξίσωναν όλους τούς Έλληνες, κάτω από τήν ομορφιά τους, εξαφανίζουν τά εφήμερα πάθη μπροστά στην κοινή ρίζα. «Η μουσική του είναι η Ελλάδα» —είπε— «κι αν όλοι εμείς φύγουμε απ' αυτό τό χώρο μέ τή θλίψη στην καρδιά μας, δέν θ' αργήσει αυτή η ίδια μελωδία νά κορυφωθεί πάλι μέσα μας και νά μάς παρασύρει μαζί της στά ύψη»...

Όλοι έφυγαν τραγουδώντας...

Γ. ΝΟΤ.

ΚΟΙΝΩ

ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΕΣ ΓΑΜΩΝ

Γνωστοποιείται σύμφωνα μέ τό άρθρο 1369 του Αστικού Κώδικα ότι:

22-23/1/1984

«Καλοτάξιδοι»...

Η ΧΑΛΚΙΔΑ στις μεγάλες της ομορφίες — είχε στολιστεί, σά νύφη, για να δεχτεί στην αγκαλιά της τόν Γιάννη Σκαρίμπα, εκεί ψηλά, στο Φρούριο Κορόμπια. Ο Ευβοϊκός άστραφτε, μία θάλασσα καθρέφτης, ήθελε να συναγωνιστεί σε ομορφιά τη γη. Κι ο κόσμος που γύριζε από την κηδεία, ήταν σάν να γύριζε από γιορτή, σά να είχε ξεπροβοδίσει για μακρινό αλλά ποθητό ταξίδι τόν μπάμπα - Γιάννη, που στο βεθύ του γήρας και στο κεφαλόσκαλο τού θανάτου, διατήρησε τó καυστικό του χιούμορ. «Τί καλό! Πεθαίνω!» είπε, και έδωσε παραγγελιά πού να τόν θάψουν, λόγους να μη τού πούν και να τού θάλουν κόκκινη γραβάτα και κόκκινα γαρύφαλλα! Κι έτσι κι έγινε. Άν τήν ώρα της ταφής, δεν έλειψαν τó παροτράγουδα — για τó σημείο πού θά τόν έθαψαν, ή για τó ποιός θά μίλαγε πάνω από τόν τάφο «συγχωρέστε τους, για τίς αμαρτίες» όπως θάλεγε κι ο ίδιος. Δυό μεγάλους, απανωτά, κηδεψε ο χώρος τής μουσικής και τών γραμμάτων, τόν Βασίλη Τσιτσάνη, τó Σάββατο, και τόν Σκαρίμπα τήν Κυριακή. Και τούς δυό μέ λιακάδα, χαρά Θεού, άνοιξη μέσα στο καταχείμωνο. Θά πρέπει να τούς αγάπαγε ο Θεός, όχι μόνο ο κόσμος, γιατί τάξιζαν, και τίμησαν τήν τέχνη τους μέ τή στάση τους, ο καθένας από πόστο του, και μέ τή συνέπειά του.

Μνήμες ζωντανές

ΟΙ ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ τού υπουργείου Πολιτισμού για τήν ίδρυση μουσείων στα Τρίκαλα, γενέτειρα τού Βασίλη Τσιτσάνη και στή Χαλκίδα, τόπο διαμονής τού Γιάννη Σκαρίμπα είναι αφορμή τών σκέψεων αυτών. Και οι δύο καλλιτέχνες υπηρέτησαν ζωντανά τήν τέχνη και τó πιστεύω τους και μέ τρόπο ζωντανό και δημιουργικό θάπρεπε η

μνήμη τους να τιμηθεί. Μιά επιχορήγηση δηλαδή για τίς μοναχικές και αβοήθητες έρευνες γύρω από τó λαϊκό τραγούδι θά ήταν προτιμότερη από τó μουσείο στα Τρίκαλα πού, όπως γίνεται συνήθως μέ τó μουσείο, μετά τó εγκαινία θά έκλεινε. Γιατί δεν θά υπήρχε «κονδύλιο» για φύλακα και γι' άλλα προσωπικά. Και τó βραβείο ή η υποτροφία Σκαρίμπα βέβαια είναι πώς θά ικανοποιούσε και μέ τó παραπάνω εκεί ψηλά τόν είρωνά μπάμπα - Γιάννη. Τό ίδιο ισχύει και για τήν υπερηλιθώρα τών λουλουδιών και τών στεφανιών πού παρά τήν αντίθετη επιθυμία τού σεμνού πρό πάντων Τσιτσάνη πού απ' ότι διαβάσαμε ήταν εκφρασμένη σαφώς, γέμισαν τó Πρώτο Νεκροταφείο τόσο ασφυκτικά και επιδεικτικά πού, ούτε ως τόν νιάσκαφο τάφο δεν μπόρεσαν να φτάσουν. Και δεν μιλώ βέβαια για τó μεμονωμένα γαρύφαλλα και τó τριαντάφυλλα πού πετόχτηκαν από τόν κόσμο τήν ώρα πού τó φέρετρο τού μεγάλου λαϊκού συνθέτη περνούσε ανάμεσα από τó πλήθος θυμίζοντας Ζωηρά τó λουλούδι πού υποδέχονταν κάθε εμφάνισή του στο πάλκο. Αλλά τó τερόστιο στεφάνια τών εταιριών δίσκων, ακόμα και τών πολιτικών, πού θέλησαν να κάνουν δικό τους τόν Τσιτσάνη — και τόν Γιάννη Σκαρίμπα επίσης — παρ' όλο πού δεν τούς είχαμε ποτέ ακούσει να εκφράζονται συγκεκριμένα υπέρ κάποιας πολιτικής, όσο ζούσαν. Αυτές οι προσφορές τής κυβερνήσεως πάντως — τó μουσειάκιο και τó μουσείο, και τήν πληθώρα τών πολιτιστικών κέντρων — μάλλον αποδυναμώνουν τήν πολιτιστική προσπάθεια παρά τήν ενισχύουν, όπως θά τήν ενίσχυαν αποφάσεις και χειρονομίες άμεσες και αποφασιστικές. Εκτός άν και τó «πολιτιστικό» έχουν μπει στο γενικό χορό κάποιας προεκλογικής ανοιχτοχειριάς πού κάνει τó «θά» να πέφτει τελευταία σύννεφο.

24/1/1984

Ο Βασίλης Τσιτσάνης έμεινε ανυποχώρητος στην τέχνη του

Ποιη και Κυριακή στο Μαραθόν. Δίνει και μοδάτι, γυναικεία παπούτσια, τσάντες, κλειδιά του Τασοῦνη, σκουφάκια με δούτη την έκθεση του Μουσείου. Παρ' ὅλο ποί, επισημ. τὸ "Ἰδρυμα Τασοῦνη εἶναι κλειστό. Στὰ ἰδιώτικα διαμεριστὰ του, μὲ τὴν τυπικὴ ἀκαταστασία, ὅπου μικροκατασκευαστὴ, ἔργα, σχέδια καὶ εἰδη ἀπορροαί, ἱστορικὰ συνδέονται τὸ περιβάλλον. Ἐκείνη τὴν ἡμέραν, ὁ Τασοῦνης καθόμιζεν στὴν πολυθρόνα του, σκυλακίδι μὲ τὸν ἀπορρυγματοκτὴ τρόπο τὸ γεγνησέν. Ἐξ ὁρατικῶν ἰδιωτικῶν. Τὴν ἐκπαι-

τοῦ φίλου του Τσιτσάνη. Κι ἔχει
μιά επισημότητα, καί μιά εὐανε-
φιάς ἡ φωνή του. Κι ὡς λάμπει ὁ
ἥλιος, ἀνοιξιᾶτικος σχεδὸν ἔξω,

—Στο πρόσωπό του Τσιπράνη, λείπει, τιμούσα των ίδιο και το ταλάντο του, αλλά και τη μεγάλη μυστική οικογένεια στην οποία ανήκει. Έχει ακόμα τρακ, εκ των υστέρων, που χόρεμα υπό τους ήχους του μουσικού του σε επαγγελματία που μου πρόσφερε ο ίδιος!

Ένας αστός που στάθηκε πάντοτε με κατανόηση και σεβασμό μπροστά στο λαϊκό χορό και στο λαϊκό τραγούδι, ο Τσαρούχης, ήταν απ' τους πρώτους που μάς έδωσαν πώς έχει τις ρίζες του στη βυζαντινή μουσική πολύ πριν ο Γιάννης Ξενάκης τις τοποθετήσει στην...ελληνιστική. Προλογίζοντας μάλλον τη μεγάλη σιωπή λογών του εΤΑ Ζεμπέκιας, έγραφε:

[illegible]

Σ' εκείνο τὸν ἐναὸς τοῦ Μάρτιου
τὸν πᾶν καὶ τώρα οἱ ἀναμνήσεις
τοῦ ἀπ' τὸν Τσιτσάνη.

—“Μέσα τὸν Τσιτσάνη ἀπὸ τὸ 1945. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ πηγαίναμε ν' ἀκούσουμε τὰ μπαζούκια. Τὰ ὀνόματα τὰ μάθαμε μετὰ. Πηγαίναμε στὸ κέντρο «Ο Μάριος» ποὺ ἦταν στὴν οδὸ Ἰωάννου τοῦ δει-

Αλληλοσυναγνώριση δύο καλλιτεχνών: Ο Βασίλης Τσιτσάνης σε μία από τις σπάνιες «κοσμικές» εμφανίσεις του, ασπάζεται τον Γιάννη Τσαρούχη στα εγκαίνια της έκθεσής του, πρό δύο ετών στη γκαλερί Ζουμπουλάκη.

[illegible]

Κρίσιμα παρατηρήματα. Ο Τσιτσάνης τιμωρεί τον Τσαρούχη στην καλώς ληγμένη και στον δασκάλο. Κι εκείνος, που είναι ο Τσαρούχης, απαντά με το ίδιο απεικονιστικό και σαρκαστικό, με τον ιερατικό, που έδειχνε για μία ακόμα φορά, τον αδίστακτο του στο να μην αφήσει τον Τσαρούχη να περάσει, αλλά, μία βραδιά στο Σπορτίεριο, όπου ο Τσαρούχης εκπαιδεύεται να χορεύει ζεμπέτσικο για να κινήσει την φαντασία του κοινού.

Ήταν δύσκολο να αδειάσει η πίστα από τους νεαρούς κυρίως που είχαν έρθει εκεί για να χορεύσουν, με τον απλό επιβλητικό τρόπο του τούς έδωσε να καταλάβουν πόσο ιδιαίτερο ήταν αυτό το είδος χορού. Ο Τσαρούχης, μετά να παίζει ένα ζεμπέτσικο ρυθμικά και βαρό για να διευκολύνει τον Τσαρούχη να περάσει, τον έδειξε. Έτσι, να περ δώ-

για γιά να μείνει τό σόλο, σόλο

στην πίστη.
Και γιὰ τὰ καλωθεῖ ο ἄνθρωπος ποὺ τιμωρεῖ τόσο το λαϊκὸ χορὸ μὲ γυναικίς καὶ γαυροφάλλοι ποὺ ἔπεισαν δορεὺ ἀπὸ τὰ τραπέζια τῆς νεολαίας, θυμωμέναι ἀκόμα ἐκείνο το δορεὺ, ὅταν ἀπὸ τὸν ἀνέστης ἦδεν καὶ ἔλεγε ἅπασι γιὰ λίγο στὸ τραπέζι, ὅτι τὸ σῶμα ὧν μὲς ἦταν ποὺ καταβεβλημένον ἔμοιαζε ἐξωκίον ο Τσιτάντες, ἔξω γὰρ ἔχει ἐδωκεν ἐπάνω του—εἶπε ἀλλοῖοι ο Τσαρουνίτες—τὴ ζωὴ τοῦ νυκτερινοῦ κέντρου. Καὶ ἡ κόπηση τοῦ ἐκνευτοῦ. 'Εχει ὅμως τὴση προσωπικότητά!...

«... Όλοι οι αστοί, συνεκτε-
τάρω ο Τσαρλς, διαφέρουν πο-
σότητα καί αξίας όταν καταλάβαι-
νε ότι ο πλάστης τους, ο Τζορτζ,
την γέννησή τους, τους έδωσε την
Τσιτάτσα για να τον αλλοιώσει.
Τον Γιά να τον κάνουν δικό τους.
Πρέπει να θυσιάζουμε την αυτο-
ψυχή να νά μιν υποχωρήσει, να
είναι χηλιδιστό στην τέχνη του. Μα-
κάρι να είχαμε τον Τζορτζ, τον
Κάλλος το είχε: Άπονε, τον πα-
τας τόσο διάσημο είναι συγγενός
καί εξαιρετικά καλή. Δεν κατάλα-
βε απολύτως τί είπα καί μού απάν-
τησε: «Μά, σι μού καλέ κιότανο»
το πάντοτε διάσημο...». Άν μπο-
ρούσε να είχα τον Τζορτζ, να είχα
για τον Τσιτάτσα. Όπως όλοι οι
διάσημοι συνάδελφοι που επιβλήθη-
καν ακόμα καί σ' αυτούς που δεν
τους αγαπούσε, ο πελάτης δεν έχει
πάντα δικιο, όταν ο καλλιτέχνης
Γκίζι ότι ο πελάτης έχει πάντα
δικιο.

φεις για όλα ο Τσαρούχης που
όλο και περισσότερο μας αποκα-
λύπτει τη στάση του απαγγελ-
σιακού δασκάλου με την «εφαρι-
κή» —για να θυμηθούμε και μία
λέξη του συμριού!— αντίληψη της
ζωής. Και φυσικά, και για το ρε-
μπέτικο τραγούδι.

[illegible]

Μέσα στα πολλά που ακούστηκαν και θ' ακουστούν για τον μεγάλο λαϊκό συνθήκη και ένα απρόσμενο μνημόσυνο, μία ειλικρινής και ευλαβική τοποθέτηση, από το φίλο του ζωγράφου Γιάννη Τσαρούχη, που έγινε μία Κυριακή η λιγότερη στο Μαρούσι.

Εντυπωσιακά ευρήματα σέ ελληνιστικό οικισμό

Πλούσια και εντυπωσιακά ευ-
ρήματα έφερε στο φώς η αρχαιο-
λογική σκαπάνη στο λόφο «Κρο-
τίστας», στην κοινότητα Πύρρε-
της Φλώρινας. Κατά την αποκα-
ση ελληνιστικού οικισμού.

Από τα ευρήματα σημαντικότε-
ρα είναι δώδεκα κτερά: α) πήλι-
να κέικα, εβδάλια, που χρονολο-
γούνται στον 3ο π.Χ. αιώνα ώ-
ς το πρώτο μισό του 1ου π.Χ. α-
ιώνα και πιθανολογείται ότι προ-
έρχονται από την Πέλλα, επειδή τί-
ποτ περισσότερα από αυτά είναι ό-
μοια με αντίστοιχα ευρήματα α-
πό την αρχαία μακεδονική πρω-
τεύουσα.

Η ύπαρξη του ελληνιστικού οικισμού στην περιοχή αυτή συνδέεται και με τη διέλευση της Εγνατίας οδού. Αυτό επιβεβαιώνεται από την ανεύρεση τεσσάρων μιλίων (δείκτες χιλιόμετρων) στην ευρύτερη περιοχή του οικισμού και πιστοποιεί ότι η συνεισφορά της ανασκαφής θα δώσει σε

μαντικά ιστορικά και αρχαιολογικά στοιχεία για την άνω Μακεδονία.

15. α) τα εμβύσθρα που παρουσιάζουν τα κινητά εφόδια, κεραμικά και μεταλλικά που δοθένταν σε δύο αρχαίες κατοικίες. Ακόμη σημαντικά θεωρούνται τα μικρά και μεγάλα αγγεία που χρησιμοποιούνταν από το τέλος του 3ου π.Χ. αιώνα ως το πρώτο μισό του 1ου π.Χ. αιώνα και τα μεταλλικά αντικείμενα (γεωργικά εφόδια, γάλακτα κοσμήματα, όπλα, μυλόμενα δάση, εργαλεία κ.ά.).

Παράλληλα με την ανασκαφή των αρχαίων κατοικιών έγιναν δοκιμαστές τρύπες σε διάφορα σημεία στο λόφο και γύρω απ' αυτόν για να οριοθετηθεί ο οικισμός. Διαπιστώθηκε ότι και στην επιφάνεια κορυφής υπήρχαν κατοικίες της διας εποχής με αυτές ποιότητες πιστήκαν ο' όλη την νοτιοανατολική και νότια πλευρά του λόφου.